

دوسمادتده پکی پوسته خانه قارشوسنده
دائرة مخصوصه در

حل اراره:

مسائل فلسفه

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفته لق رساله در

انظار:
سکمزه موافق آثار جدیده مع المنونیه قبول اولنور
درج ایدیمیق آثار اعاده اولتاز

مؤسسلری: ابوالملا زین العابدین - ح. اشرق ادیب

دوسمادتده	سنه لکی القایلقی	۶۵	۳۵
ولایاتده		۹۰	۵۰
ممالک اجنبیهده		۹۰	۵۰ غروشدره

تاریخ تأسیسی:
۱۱ تموز ۳۲۴

دوسمادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

قبریلده دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر.

دوسمادتده پوسته ایله کوندریلیرسه ولایات بدلی اخذ اولنور.

بولدینی امر، آتی اختیاراً ککل اضطراراً شو دینه سوروب چیقارر .
ودونوب طولاشه رق نهایت شو دینک دائره سی محیطنده بولنور .
ایشته بواسبابه مبنی درکه فضائل اسلامیه دلالت ایدن اظهر
صور واشکالک بسط و تمهیدنی اشبو قونغرده بوانه حق اخوانه ترک
ایده رک و یالکز شو نقطه مهمیه عطف لحاظه التفات ایلده جکرندن
خوف ایلده رک شو رساله ده بو امر خطیرک توضیح و تشریحی غایه
غرض و مقصد اتخاذ ایلدک .

بم بورساله جکده اظهار و بیاننه چالیدیدیم نقطه حقیقت قرآن
عظیم الشانده اسلامه عائد تصریح و بیان بیوریلان خصائصده یک پارلاق
بر صورتده ظاهر و عیان دره . بواظهریت نتیجه سی دکلی درکه اقوام مختلفه دن
بر نتیجه ام شو دین مینک قبولنه تهالک فوق العاده کوستر مشلدر . آزیحق
تعمیق نظر ایدلسه کوریلیرکه ام و اقوام سائر شو خصیصه شریفه یی
هر نه قدر علماً ادراک ایدمه مکده ایسه لرده دین اسلامه آتی
حس و لمس ایتمکده در لر . وعقیده لرینک القای شک و شبهه ایلدیکی صورتی
اسلامده مصحح و منقح و خالص اولدینغی کورمکله او عقائد صحیحیه
اشباح ظاهریه سیله دکلسه ارواح باطنیه سیله میل ایدر . و کال عصوبت
و صلابتله بودین قوعه رجوع ایلر .

بو خصیصه شریفه دین اسلامدن باشقه بر دینده بولماز . زیرا
شو مرکز و وسط اقوامدن یالکز بر قومه ، شریعتی دخی بر امت معینه یه
مخصوص و منحصر دکل دره . و چونکه اصلاً و اساساً بر دین عمومی دره .
ادیان سائرک ایسه هپسی یکدیگره متناقض تحریفات و تغیراته او غرامش
اولسندن ناشی بینلرینی وجهاً من الوجوه تألیف و توفیق قابل دکل دره .
بوکامثال ایراد ایدلم : مثلاً بردی اولان بر شخصه نصرانی اولمق
الورمض — نادره حکم یوق در — زیرا بودیت ایله نصرانیت بپنی
هیچ بروجه ایله توفیق و اصلاح قابل دکل دره . نصرانی دیرکه : عیسی
کلمه الله در . و بعدالاب اقنوم ثانی در . جسده حلول ایدوب بین الناس
یاشادی . و آدم علیه السلامک اول خلیفه سنده ارتکاب ایلدیکی
خطیئه دن طولایی بوتون عالم و ابنای آدمی تخلیص ایچون کندینی فدا
ایلدی . بودی اولان دخی اعتقاد ایدرکه : هندیلرک ارکان تکلیفندن بری
بولنان « ویشنو » عالمی شروردن تخلیص ایچون مکرراً تجسم و تجسد
ایتمش و اخیراً طقوزنجی دفعه ده « بودا » هیاتنده تجسم ایلش در .
ایمدی بوایکی عقیده صاحبی آره لرینی بولمق نصل ممکن اولور ؟ و بری
کندی عقیده قدیمه سنی و مدت هر نجه کچیردیکی اعتقادینی نه صورتله
ترک ایدوب اوته کینک عقیده سنی ترجیحاً قبول ایده بیلیر ؟ بوندن باشقه
بر بودی یهودی دخی اوله ماز . زیرا تورات خطابنی یالکز بنی اسرائیله
حصر و تخصیص ایدره رک آنلری ام سائرهمه رفع و تفضیل ایدر .
و نصوص توراتیه ده ، آسیا ایلردن یوز لرحه میلیون خلقک بیکلرجه
سنه دن بری موضع اجلال و احترامده طوبدقلری بودا ایچون بر موضع
بولنه مدقن باشقه رأی اسلافک کلیسی مرکب سفاهت اولمغله تورات
بودایی دخی تسفیهمده آنره مشارک قیله رق کسب تمیز و تعزز ایدر .
بر نصرانی دخی بودی و یهودی اوله ماز . چونکه شوایکی دیندن بریسی
نصرانیتله نسبتله قبل صلح و توفیق دکل دره . ولکن بو امتلرک چیمنه

بلا حرج مسلمان اولمق قابلیتی واردر . زیرا اسلامک قاعده سی اسلمرینی
بیلوب بیلدیکن سائر انبیاء و مؤسسین ادیانله ایمان دره . قال تعالی عن الانبیاء
[وان من امة الا اخلاقیها نذیر] وقال تعالی [منهم من قصصنا علیک ومنهم
من لم نقصص علیک] . ایمدی بودا دیننده اولان بر شخص دیانت کبیره
مؤسس اولمق صفتیه بودانک فضائی دین اسلامک انکار ایتدیکنی
ورسل عظامدن معدودیتی قیاسنده بولندینغی ذوات ایچون نصوص
قرآنیه نک سماحت احترامکاری سنی کورر . نصرانی ایسه عیسی علیه السلامک
اسلامده تجلیل و احترام ایله تذکیر اولنهرق مصاف رسل کرامه ادخال
ایدلنیکنی و کذا بر یهودی دخی موسی علیه السلامک تجلیل و احترام
مخصوصنی مشاهده ایدر .

ایمدی ادیان مذکوره اصحابنک بلا حرج شو دین مینک حولنده
اجتماعی قابل و ممکن دره . هله دین اسلامک کافه عقائد حقه یی بعدالتنقیح
و التهدیب جمع ایدره رک مجموعی دین واحد قیلدینغی ادراک ایدر لرسه
قبول و اجتماعلرنده آرتق تردد و اشتباهلری قالماز . زیرا عقائد مبدأنده
دخی بویله ایدی . نستعید بالله [و ماتفرق الذی اتوا الکتاب الامن
بعد ماجاهم العلم بقیماً بینهم] ایشته صورت عقائدک منقح و مصحح اولسندن
طولایی ام دین اسلامه دخالتله تهالک کوستر مشلدر . مابعدی وار

حکیم شهیر امرالله انوری مضمیرتربیتک رارالفنونه عثمانیره تربیه
دائر ویردکلری قونفراسده ضبط اولونامه بیانات فاضله لری :
تربیه یه دائر

کچن قونفراسده تربیه عمومیته نک اساسلرینی سونلش ایدک . شمدی ده
جریان بحثک سوق ایده چکی بعض تقرماتی ذکر ایله ینه تربیه متعلق
بعض شیلر بیان ایتک ایسترم . بشرک اوائل خلققنده معروض بولندینغی
عوارضدن خلاصی [الحق یعلو ولایعلی علیه] قانون ازلیسی سایه سنده دره .
یعلو کله سی برعلا ، یوکسملک برده علوکه قهر و غلبه ایتک دن
کلیر : بوراده مقصد علو یعنی قهر و غلبه در . دینک اولیورکه الحق
یعلو : حق قهر و غلبه ایدر معنسنده دره . حقیقه تاریخ حیات انسانیتله
احاطه لی بر نظرله باقیله حق اولورسه جمع زمانده حقت ناحق اوزرینه
غلبه ایتدیکی ، بعض زمان و مکانه کوره مخالف ظهور ایتدیکی
کورولورسه ده بر شاذ تشکیل ایدوب ناحقک پایدار اولامدینغی تسلیم
ایدیلیر . ذاتاً بونک اک بویوک دلیل ، حجت تاریخیه سی حقت دوامی دره .
حقت ناحقه ، ایلرک کوتولره غلبه سی تأمین اولنش اولسه ایدی
مدنیت ترقی ایدمه من ، عالم هرج و مرج دائمی ایچریسنده قایلردی .
لکن مادامکه مدنیت آهسته فقط متین آدیملرله ساحه تکاملده ایلرله مش در ،
هر حالده حق ناحقه تأمین غلبه ایتمش در . دقت ایدیلیرسه حق ملتره
مستولی اولان اخلاق بوزوقلغی زمانلرنده بیلله تعالیدن کری قالمش دره .
اوائل احوال انسانیه تماماً معلوم دکلسه ده استفاده ایده بیلله جکمز
درجه ده ینه معلومات آنه بیلش در . اوزمان حیانتدن بزى خبردار
ایدن بر جوق علوم وار . تاریخ ، متروکات قدیمه بشریه یی تدقیق ایله
اشتغال ایدن علم اثارعتیقه ، تاریخ طبیعی ، بشره انسانک تشکلات بدنیه سنی

در جبهه مهم بر ترقی کوروز. الكاسکی صنایعك نه قدر ابتدائی، احتیاجات مز
ایله نه قدر غیر مناسبت اولدیغنی ادراك ایچون یكانه قوه محرکه نك قوای
عضلیه مزدن عبارت بولندیغنی دوشونمك کافی در. بر بونی، برده الکتریک
ایله متحرک ماکنه لری نظر اعتباره آلکز. آزاده کی فرقك نه مهم اولدیغنی
اوزمان تعین ایدر. زبرا عضله یورولور. قول اوشه نیر، فقط ماکنه
ایچون اوشمك یوق در. شیدی ایش همان صرف اداره ذهنیه
قالمش در. مثلاً بر ماکنیست قوجه واپوری اداره ایدیور.
بوترقیده نظریات ایله اشتغال ایدن علمانك پك بویوك خدمتاری
کورویور. وقیلله هیچ بر منفعت تأمین ایتیه جك ظن اولنان دساتیر
ریاضیه مشتغلرینه مجنون نظریله باقارلردی. لکن بویوك قطعاً تحقق
ایتمش در که صنایعك ترقیاتی، معارف عمومی نك انتشاری باندیه بوقسم
علمانك پك بویوك یاردیغلی طوقوش در.
طریق ترقیده ایلرینه چالیشان انسانیتك شوکور دیکمز موفقیاتنه
ادیانك، محض لطف الهی اوله رق کوندریلن پیغمبرانك غیر قابل انکار
بریدشوالغی وار. مثلاً حضرت موسی زماننده هرده نه وحشت، نه مظالم
ارتکاب اولیور، استبداد صاحب لری النده انسانیت از یلیوردی. کذلک
دین عیسوی ظهورنده دخی اخلاق بوزوقلغنی افاق طوعوش دی.
انسانیت ایچون بارینه جق بر مأمین، سعادت تأمین ایده جك بر
واسطه نجات یوق ایکن کافه ترقیاتی کافل اولدیغنده شبهه اولنه میان
اسلامیت طوغدی. بونلر غریب ظلم وظلمت اولمش اقوام ایچون
نه فیضی مشعللر، شهراه تکاملی آچق خصوصنده نه مشعش رهبرلردر.
بالخاصه دین احدی هر درلو ترقیاتك مؤمنی در. زیرا اسلامیت
سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، رفاه دنیوی و اخروی بی تأمین ایده جك
نه قدر احکام اساسیه بیان ایتمش در که هر معناسیله کافل سعادت در.
مثلاً [ان الله يأمر بالعدل والاحسان . . .] آیت کریمه سنده بر هیأت
اجتماعیه ایچون اقتداسی واجب نه مقدس دستورلر امر بیورلمش در.
عدل بیلر سکزه هر شیئك، هر کسك حقی ادا در. بزم اوزر مزده
جناب اللهك، نفسمزك، بدتمزك، خویشاتمزك اشیانك . . . حقی
وار. ایشته تام معناسیله عادل اولمق ایچون بوحقلمك جمله سی ادا
ایدلمی در. مادامکه کندمزك، مملکتمزك، مناسبتده بولندیغمز هر
شیئك حقی وار. بوحقی برینه کتیرمك وظیفه مزدر. بونی ایضا
ایدرکن صرف مساعی ایده جکم، بکا هیچ کیسه ایلیشه میه جك، مانع
اوله میه جق. مثلاً ذهنك حقی تحصیل معرفتدر، اواکتساب کال
ایلیه جك، کیسه ممانعت کوستره میه جك. بر برده که بوحق طانیلاز،
اویرده ترقی، عدالت یوق در. لکن یالکز عدلک تأسس ایتسیله بر
مملکت مسعود اوله ماز. تصور ایدیکز که انسانلر بوتون احتیاجلرینی
کندی باشلرینه تسویه ایتسینلر، بر برلرینك قطعاً معاونی اولماسینلر.
بوحالده قوای طبیعیه، حیوانات مفترسه قارشیسنده تأمین حیات
ایتمك نه قدر مستحیل اولور؟ ایشته اکلاشیلور که هر کس یالکز باشنه
وظائفی ایفا ایده بیلکه غیرت ایتمك کافی دکل در. ادای وظائف ایچون
اوغراشیرکن اوله نقطه لره تصادف ایتمك مجبوریتنده بولورز که انبای

موضوع اتخاذ ایلین علم تشریح، علم احوال نفس بزه معلومات
عمومیه ویرمکه مکلف سلسله علوم جمله سنه داخل در.
جناب حق بر تکمیل استعدادی ویرمش در که بوخاصه یاردیغیه
انسانلر مواعنی بر طرف ایتکه موفق اوله رق حال حاضر مدینه ایشمش.
دها بختیارانه بر حیات نائل اولمش در.
علم حاصل ایتیه بجه بعدو مسافه انسانلرک حریتی اخلال ایدیور،
آزمان ظرفنده اوزاق مسافه لره کیتک قابل اولامیوردی. مثلاً ۱۸۳۰
تاریخنه قدر بارکیر یوروشندن دها زیاده سرعتی حائر بر واسطه نقلیه
بوانه مامش در. اوزمانه قدر طریق سیاحت پك بویوك مانع لره قاپالی
ایدی. شمندوفرك ایجادی اوزرینه آیلرجه زمان ظرفنده کیدیه میه جك
بریره شیدی آن واحده دینه جك بر سرعتده کیدیه بیلور. کذلک
۱۸۳۶ تاریخه قدر مختلف مملکتلر آراسنده کی مخبره پك بطی جریان
ایدیوردی. حالبوکه تلغراف، بالخاصه تلغراف ایجادندن صکره
مخبره نه قدر سهولت کسب ایتدی. اوقدر که بویوك صباحلین آسیرقاده
واقع اولان بر حادثی اوکلن غزته لرینک مکمل یازمسی پك ممکن در.
ایشته کرك خطوط حدیده کرك تلغراف تلاری دنیانك هر طرفی
بر برینه باغلامش در. باقکر بونلره انسانیت حریت طبیعیه سنه قارش
اولان موانعه نه کوزل غلبه ایتمش در! هواده سیاحت اولونغه بر مانع
قالما بجه دها زیاده غلبه ایده جك، بلکه بر زمان کله جك که اجسام
لطیفه کی اوچق میسر اوله جق.

بدایه انسانلر نه قدر آجینه جق بر حالده ایدیلر. بویوك اس
الاساس مدنیت اولان آتش دها کشف ایدلماش؛ بارینه جق، آت
مدافعه اتخاذ ایده جك هیچ بر شیئ یوق. بویوك حال نه تحمل فرسا
بر حیات در. آتشک ایجادی انسانیت ایچون نه عظیم ممنونیت و منتدارغه
بادی اولدیغنی شونکله ثابت که کندیلرینه معبود اتخاذ ایدیله جك هر
شیئه بونی ترجیح ایتشار. اقوام قدیمه نك نجومپرستلیکی، آتشپرستلیکی
هپ بوقدسیت و منتدارلک نتیجه سی در. آتشک ایجادی ایله طبیعته،
پك چوق موانعه قارش غلبه تأمین ایدلماش در. بویوكش، انسانلرک
حیات موجودیتلرنده پك آز تصادف ایتدکلری کشفیاندن معدود در.
ناصل اولسون که آتشمز مدنیت قابل دکل در.
معیشتمزده عین ترقیاتک تجلیسنی کوربیورز. انسانلرک النده
حبوبات بوس بوتون باشقه شکله کیرمش در. مثلاً علمای نباتیون
بقله کی، بغدادی کی شیلرک طبیعته، حال ابتدائیده نمونه لرینی
بوله میورلر. اوزلر حال اصلی خلقتلرندن اوقدر اوزاقلاشمش لردر.
کذلک ینسانی اوزوم ایله مثلاً چاوش اوزومنی بر مقایسه ایدیکز.
آرالزنده نه عظیم فرقلر واردر. بونلر طبیعی مقادی و فاصله سز برسی
وغیرت، فیضی بر تربیه اعانه سیله ممکن الحصول در. بدایتده
حیواناتده انسانلر دشمن ایدی. لکن سعی و تربیه سایه سنده بونلرده
آلشدیرلمش، خدمت لرمزده قوللاشمش. بر چوقلری ایله ده تأمین
حیات ایتمش.
صنایع نظر ایدر سده اوراده آرالزنده کی حلقات تکاملی اکلامیه جق

جنس مزاج بر بنه عرض احتیاجده مضطر قالیز . مثلاً بز قوای نفسیه و بدنیه مزاجی حفظ و صیانت ، حتی تحکیم ایده جگن . قوه ذهنیه مزاجی تنویر ایده جگن ، قوه اراده مزاجی تهذیب و تقویه ایلیه جگن . قوه حسیه مزاجیه مطلقاً تمیه و تربیه ایلیه جگن در . حالبوکه یالکز بونلری بر شخص یاپه مزاجه معاونت مجبوری در . یالکز بوعدالت و تعاون صورتیله در که صلاح و نظام عالم تأمین ایلیلیک ایشته بر بر مزاجه قارشچی کوسترمک مجبوریته بولندیغمز بوتسهیلاته احسان نامی و یریلدیور . دقت ایلیکوز جناب حق بز بواص ایله نه جامع المعانی بر دستور مؤید بیلدیوردی ؟ مابعدی وار

خیال -- قره کوز

خواص بیننده (خیال) عوام و صبیان میاننده (قره کوز) او یونی که تربیه و اداب داخلنده اوینادیلیر ، باخصوص او یونجی اولان کیسه ده ظرفادن بونورسبه ازهر جهت موجب عبرت و اتبناه بر او یون در . حتی چشم عبرتله نظر اولندیغی حالده سیر خیالک جوازینه دائر (فناری) و (ابوالسعود) کی ازهر جهت ثقه دن بولنان ذوات کرامک فتاواسی بیله واردر که قطعه آتیه مولانا فنارینک فتوا سندن مستخرج در :

رأیت خیال ظل اکبر عبیره لمن هو فی علم الحقیقه راقی
شخوص و اشباح تمر و تنقضى و تقنی سریماء و المحرك باقی [۱]
خواص آره سنده کی شهرته نظراً بو او یون تمثیل وحدت نقطه
نظرندن ایجاد ایدلمش در . موجودی ده بروسه ده حکومت جاده سنده
مدفون (شیخ کشتری) نامنده کی ظرفای عرفادن بر ذات ایش .
اولنان روایتله نظراً بیلدیورم بایزید خان غازی دورنده (حاجی
عوض - حاجی اوحد) عوام لساننده (حاجیواد) و (قره کوز)
ناملرنده ایکی نکره کونک علی طریق الملاحظه مناظره لری شیخ کشتری
[۲] طرفندن پرده خیالده کوستریله رک میدانه کلش در .

اولیا چلی سیاحتنامه سنک برنجی جلدینک (۶۵۴) نجی صحیفه
سندن اعتباراً ملعبه خیالده دائرنوعاً خرافاتی آکدیرر نقلیاتنه کوره ده
حاجیوادک (علاء الدین سلجوقی) زماننده مکه ایله بروسه آره سنده
آمد و شد ایدن بروسه لی بر ساعی اولوب بین الحرمین ایشقیای عربان

[۱] انالهیکل الذاتی لظهر قدرتم
ومن شاخص قدحرتا کل صورة
ولما تأملت الوجود بشکرة
رأیت خیال الظل اکبر عبیره
لمن هو فی علم الحقیقه راقی
هل کل شیء سیف عزمی قدان تضی
وفی اللیل غیبی صبح معرفتی یضی
وکل الوری من بعد ذالست ارتضی
شخوص و اشباح تمر و تنقضى
و تقنی جیباً و المحرك باقی

[۲] بوذاتک تره سنده (قطب العارفين غوث الواصلين جنتمکان فردوس
آشيان صاحب خیال شیخ محمد کشتری) عباره سی و ۸۰۳ تاریخی منقوش در

طرفندن قتل اولنه رق بدرخیننده دفن اولندیغی ، قره کوزک ده قرق
کلیسالی اولوب ایمراطور (قسطنطین) ک ساعیسی بولندیغی بونلرک
مخاوره لری بیلدیورم بایزید خان دوری ظرفای مقلدینندن (کورحسن)
نامنده برنکره کوطرفندن پرده خیالده کوستریله رک حضور بایزید خانده
اجرای امیات ایلیلیکی اکلاشیلدیور . لکن امام شعرانی (البواقیت
والجواهر) اسمنده کی اثر عالیرنده شیخ الاکبرک (فتوحات مکیه) سنک
(۳۱۷) نجی فصلندن نقلاً : « خلقک حجابی آرقه سنده اوله رق جناب
حقک حقیقه فاعل مختار اولدیغی بیلیمک ایسته ن (خیال ستاره) ایله
صورتلرینه نظر ایتسون » دیبه رک باشلادقلری باده ملعبه خیالده صبیانک
انها کارینی و اهل دقتک بوملعه دن معانی دقیقه استنباط ایتدکلرینی
مفصلاً بیان ایلدکلرینه و شیخ الاکبرک وفاتی ایسه هر حالده شیخ کشتری
یدن مقدم یعنی (۶۳۸) تاریخی اولدیغنه نظراً بو او یونک (محی الدین عربی)
نک وطن اصلیلری اولان (اندلس) قطعه سنده کی عربلر بیننده دخی
(ستاره) اسمیله بنام اوله رق موجود ایدوکی اکلاشلور .

هر نه حال ایسه ظرفای عرفا بو او یون حقنده پک چوق تمثیلات
ظریفانه یا پیشلر و بر چوق منظومه لری یازمشلردر . از جمله قره کوزک
مزاری که بروسه ده ناظم مولد نبوی مشهور (سلیمان دده) مرحومک
یاقیننده و (چکرکه) یه کیدن یولک صاغ جهتنده کورلمکده در . سنک
مزاری اوزرینه یازیلان شو :

نقش صنمک رمزایدر حسنکده رؤیت پرده سی
خواجه حکم ازلدن در حقیقت پرده سی
سیرتی صورتده ممکن در تماشا ایلک
حائل اولماز عین عرفانه بصیرت پرده سی
هر نه یه امعان ایله باقسدک اولور ایش اشکار
قیلش استیلا جهانی خواب غفلت پرده سی
بو خیال عالمی کوزدن کچیرمک در هنر
نیجه قاره کوزلری محو ایتدی صورت پرده سی
شمع عشقله یاندیروب تصویر جسمک در کچن
آدمی آمدشد ایتمکه عزیمت پرده سی
هانکی ظله التجالیته سک فنا بولماز عجب
اوینادان استادی کور قورمش محبت پرده سی
در که آل عباده مستقیم اول (کتتری)
کوستر وحدت ایلین قالدقده کثرت پرده سی

منظومه سی که الحق شایان دقت و امان در .
(شیخ کشتری) [۱] نک دخی عرفادن بولندقلرینه (کلشن)
اسمنده کی اثر عارفانه لرنندن منقول شو :
« عدمسک اول عدمده سنده ساکن
بولتماز واجبه معلوم ممکن »
بقی شاهددر .

[۱] (شستر) عجمستانک خوزستان ایالتده بر شهر معروف در . معربی
تستدر که کبار متصوفه دن (سهل بن عبدالله تستری) بورایه منسوب در .
عثمانیلرک هوای میاننده (کشتری) قولانیلمقده در .